

KAT kijkt strenger

Met het zoeken naar manieren om de **uitloop** aantrekkelijker te maken en er mogelijk extra inkomsten mee te genereren, is het goed te weten hoe controle-instanties dit bezien.

Dat een beplante kippenuitloop niet door iedereen als positief wordt beschouwd, bleek toen in augustus 2013 de Duitse controle-instantie KAT (Verein für kontrollierte alternative Tierhaltungsformen) een uitloop met daarin een boomgaard afkeurde. De uitloop was vanaf de weg onaangekondigd bekeken door een controleur. Deze stelde commercieel dubbelgebruik vast en vanaf het KAT-kantoor in Bonn werd een brief gestuurd naar de pluimveehouder: als hij deze ongeoorloofde combinatie niet ongedaan zou maken of compenseren met het aanbieden van extra uitloop, moesten de eieren voortaan als scharreleieren worden verkocht. Na uitleg door SKAL en Rob Boomstra van Verbeek Broederij en Opfok aan KAT, werd het bezwaar ingetrokken.

Omdat niet alle onduidelijkheden waren opgelost en niet te voorspellen was hoe KAT zou reageren in vergelijkbare gevallen, is KAT uitgenodigd voor een bespreking over hoe zij de inrichting van de uitloop controleert en beoordeelt. Deze bijeenkomst vond eerder dit jaar plaats op het bedrijf van de familie Thomassen in

Dubbelgebruik van de uitloop is aan de orde gekomen in een gesprek tussen KAT, SKAL, Bionext en het Louis Bolk Instituut. Op diverse punten is er verschil van inzicht

Overberg (U). Erbij aanwezig waren vertegenwoordigers van KAT, Bionext, SKAL en het Louis Bolk Instituut.

Visies SKAL en KAT verschillen

Aan de hand van foto's van inrichtingen van pluimvee-uitlopen (opgestuurd door pluimveehouders na een oproep van Louis Bolk Instituut en Bionext) zijn allerlei zaken besproken. KAT toonde zich tijdens dit gesprek zeer begripvol. Wel bleken er verschillen te zijn in hoe SKAL en KAT te werk gaan en wat deze instanties al dan niet goedvinden. SKAL is vrij pragmatisch: het gebruik door de kippen is het criterium. De controleur loopt langs de rand van de uitloop en kijkt of hij/zij sporen ziet van activiteit door kippen. Het aantoonbaar gebruik van de uitloop kan alleen worden bereikt als de uitloop voldoende (verplichte) begroeiing en beschuttingsmogelijkheden biedt. De aard van de beplanting en een eventueel commercieel karakter daarvan is voor SKAL geen issue. KAT wilde nog aan-

vullende informatie over kosten van en opbrengsten uit uitlopen met miscanthus, om zich een beeld te vormen of en hoeveel er 'verdiend' wordt met een dergelijke uitloop.

Altijd 4 m² beschikbaar

- **Oppervlakte** - De kippen moeten altijd toegang hebben tot de uitloop en deze moet altijd 4 m² per kip bedragen. Als een pluimveehouder een stuk wil afzetten, bijvoorbeeld omdat hij de jonge wilgen of de jonge mais wil beschermen tegen de kippen, vindt SKAL dit goed (mits vooraf gemeld), maar vindt KAT dit alleen goed als er extra oppervlakte wordt aangeboden, waardoor de kippen alsnog 4 m² per dier ter beschikking hebben. Wisselbeweiding mag van KAT dus alleen als er meer dan 4 m² per kip beschikbaar is.

- **Bewegingsvrijheid** - De kippen moeten zich vrijelijk kunnen bewegen door de uitloop. KAT gaat ervan uit dat wanneer de beplanting te dicht is, bijvoorbeeld in geval van grote oppervlakten beplant met mais, tarwe of wilgenplantage, de kippen dan alleen aan de buitenste rand(en) komen. Volledige beplanting vindt KAT niet goed. KAT gaat ervan uit dat een beplan-

Bomen voor Buitenkippen

Het project Bomen voor Buitenkippen (www.bomenvoorbuitenkippen.nl) kijkt met pluimveehouders naar inrichtingen van de uitloop die diervriendelijk zijn en daarnaast nog meer doelen kunnen dienen. Op de testbedrijven uit het project zijn begin 2013 uitlopen beplant met miscanthus, fruitbomen en wilgenplantages. Die uitlopen hebben daardoor een heel ander aanzien gekregen en de ervaringen zijn dat de kippen veel verder naar achteren durven te lopen.

MONIQUE BESTMAN

ting in banen van 6-10 meter breed, afgewisseld met banen van gras, wel toegankelijk is voor de kippen.

• **Dode dieren** - KAT vindt dat pluimveehouders omwille van de diergezondheid zowel in de stal als in de uitloop regelmatig dode dieren moeten rapen. Die moet je dan dus wel kunnen zien liggen. Met dat in gedachten heeft KAT moeite met een te dicht beplante uitloop. De controleorganisatie heeft echter geen richtlijnen hoe precies de dichtheid dan gedefinieerd wordt. Je moet er of doorheen kunnen kijken of er doorheen kunnen lopen.

Visies op inrichtingen uitloop

• **Boomgaard** - Een boomgaard in de kippenuitloop is toegestaan, als de kippen altijd onbeperkt toegang hebben tot de uitloop. Fruitbomen zijn te beschermen met plastic rond de stam, dus de kippen hoeven niet te worden geweerd om de bomen te beschermen. Het oogstwerk dat in een 'normale' boomgaard bestaat uit het inbrengen en verplaatsen van kuubskisten met een tractor en mensen die het fruit plukken, is niet belemmerend voor de kippen. KAT erkent dat zelfs een commerci-

eel gerunde boomgaard in een kippenuitloop niet nadelig is voor de kippen. In biologische boomgaarden worden zwavel en calcium 'gespoten'. Pluimveebedrijven met een boomgaard zien zich hier voor een dilemma geplaatst, want is dit schadelijk voor de kippen of niet? En wat zou de controle instantie hiervan vinden? Voor KAT is het bespuiten van biologische boomgaarden nieuw, dus die heeft er (nog) geen mening over. SKAL geeft aan er geen problemen mee te hebben, mits het om middelen gaat die biologisch toegestaan zijn. Het gaat om zeer lage concentraties van stoffen die niet giftig zijn en die 's avonds op de bomen gespoten worden als de kippen in de stal zitten. Die kunnen de volgende ochtend zonder problemen weer de boomgaard in. Overigens mag spuiten met chemische gewasbeschermingsmiddelen niet, niet van SKAL en niet van KAT.

• **Miscanthus** - Bij miscanthus in de kippenuitloop dacht KAT aan grootschalige en dicht beplante energiegewassen, zoals in Duitsland uitgestrekte maisakkers voor vergisting worden aangelegd. We hebben dat beeld tijdens het overleg bijna kunnen bijstellen, maar de vertegenwoordigers van KAT willen het nog een keer met eigen ogen zien. We hebben uitgelegd dat de betreffende pluimveehouders meer tijd/geld kwijt zijn aan onkruidbestrijding dan ze na de oogst ooit met het strooisel kunnen verdienen. Toch wilde KAT weten welke kosten en opbrengsten er spelen bij miscanthus in kippenuitlopen. Overigens, als je net gepote miscanthus wilt beschermen tegen de kippen, mag dat van KAT alleen als het totale oppervlakte voor de kippen 4 m² blijft. Bij SKAL is dit na overleg wel toegestaan.

• **Wilgenplantage** - Een wilgenplantage is toegestaan door SKAL en KAT als het in stroken staat (en niet het hele oppervlakte beplant is) en de wilgenstroken afgewisseld worden met grasstroken. Dit vanwege de toegankelijkheid voor de kippen en de controle door de pluimveehouder van de dieren. Tijdelijk afzetten van jonge planten mag van KAT alleen als de kippen in totaal nog steeds 4 m² hebben. Bij SKAL is tijdelijk afzetten van jonge aanplant na overleg toegestaan.

• **Mais of tarwe** - Voor mais en tarwe geldt eigenlijk hetzelfde als voor wilgen en miscanthus: geen complete uitlopen ermee bedekken en tijdelijk afzetten is alleen toegestaan als er nog steeds 4 m² per kip beschikbaar (en toegankelijk) is. Aldus KAT. Ook hier geldt bij SKAL dat tijdelijk afzetten na overleg is toegestaan.

Uitloopterreinen: eisen aan afrastering en inrichting

De eisen die IKB Ei stelt aan de kippenuitloop zijn dezelfde als die KAT stelt. Wel heeft het PPE medio 2013 extra eisen aan de uitloop gesteld, vooral gericht op het beperken van Al-risico. Formeel zitten die eisen niet in IKB, maar wel in een verordening van het PPE en daarmee is voldoen aan die eisen verplicht in heel Nederland. De kans is groot dat ze op termijn (vanaf 1 januari 2015?) in IKB terecht komen. De PPE-eisen aan kippenuitlopen zijn:

- het uitloopterrein moet vanaf de stal met gaas van ten minste 1 meter hoogte zijn afgerasterd zodat pluimvee van een naburig pluimveebedrijf het uitloopterrein niet kan betreden.
- als langs het uitloopterrein water is waarin zich in het wild levende vogels ophouden of waar sporen, waaronder nestvorming, daarvan worden aangetroffen, moet het uitloopterrein ook worden afgerasterd met gaas van tenminste 1 meter hoogte.
- langs de zijde van de stal die aan het uitloopterrein ligt moet een droge strook zijn aangelegd, van minimaal 3 meter breed.
- aansluitend aan de droge strook moet een strook worden aangelegd met beplanting van minimaal 5 meter diepte met daarin meerjarige houtige beplanting (zoals bomen, struiken of meerjarige houtige grassoorten als miscanthus) ter wering van wilde watervogels.

Deze eisen gelden voor alle leghennenbedrijven met uitloop (dus vrije uitloop én biologisch) en traden in werking op 1 januari 2014. Daarnaast gelden er (sinds 13 juli 2013) algemene hygiëne-eisen, namelijk:

- wanneer het bedrijfserf wordt betreden vanuit het uitloopsysteem, dan moet gebruik worden gemaakt van apart schoeisel.
- voorafgaand aan het betreden van een stal en na het verlaten van het uitloopsysteem moeten de handen worden gewassen.

(tekst: Hans Bijleveld)

- **Kerstbomen** - Kerstbomen zijn genoemd en KAT keurt ze goed, mits bovenstaande opmerkingen bij wilgen en fruit ook meegenomen worden.
- **Zonnepanelen** - Vooruitlopend op een idee van een pluimveehouder, informeerden we hoe KAT aankijkt tegen commercieel dubbelgebruik in de vorm van zonnepanelen in de uitloop. 'Geen probleem', gaf KAT aan. Sterker nog: in Duitsland is een bedrijf dat de uitloop zo heeft ingericht. De zonnepanelen fungeren als beschutting voor de kippen.

Monique Bestman Louis Bolk Instituut